

ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ Νέα

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»

ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ 2022

• ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 75

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Οχειμώνας πέρασε, υπήρξε φέτος αρκετά δριμύς, χιόνισε αρκετές φορές, χωρίς πάντως να δημιουργήσει προβλήματα αποκλεισμού χάρη στις έγκαιρες ενέργειες του Δήμου Ευρώτα. Ο ίδιος ο Δήμαρχος επέβλεψε μάλιστα τις εργασίες των ειδικών μηχανημάτων, κατά τη χιονόπτωση των αρχών Φεβρουαρίου 2022.

ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ωστόσο γεγονός του Φεβρουαρίου για το χωριό μας, δύο ημέρες μάλιστα μετά την ταχυδρόμηση του προηγούμενου φύλλου, ήταν η ολοκλήρωση των εργασιών συντήρησης του τέμπλου του ΙΝ Αγίου Κωνσταντίνου και η επανατοποθέτηση των συντηρημένων εικόνων. Το έργο αυτό ολοκλήρωθηκε από το εργαστήριο συντήρησης Δινυκές, το οποίο μάλιστα έχει δημοσιεύσει πλούσιο υλικό στην ιστοσελίδα του, θεωρώντας τις εργασίες συντήρησης ως χαρακτηριστικό δείγμα των δεξιοτήτων του.

ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΥΧΗΣ έργον ότι πλέον η εφημερίδα μας θα εκδίδεται με τις μισές σελίδες έγχρωμες και το εξώφυλλο κοσμεί η φωτογραφία του εργαστηρίου προ και μετά την εκτέλεση των εργασιών. Δίδουμε συγχαρητήρια σε όσους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση των εργασιών συντήρησης.

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ των εργασιών συντήρησης το Φεβρουάριο 2022 επέτρεψε οι Ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος και του Πάσχα να γίνουν με σχεδόν πλήρη τήρηση των λατρευτικών μας Εθίμων. Όσοι από τους Κρεμαστιώτες βρέθηκαν στο χωριό τις ημέρες του Πάσχα, παρηκαλούθησαν με κατάνυξη την Ακολουθία των Παθών και το επόμενο πρωί, γυναίκες κάθε πλικίας στόλισαν το Κουβούκλιο του Επιτάφιου στο Ναό του Αγίου Κωνσταντίνου. Το μεσημέρι της Μεγάλης Παρασκευής, τελέσθησαν τρισάγια επί των μνημείων από τον Λημάντριο και στη συνέχεια, τελέσθηκε ο Εσπερινός της Αποκαθήλωσης στο Ναό της Παναγίας μέχρι τα Πληρωτικά, οπότε με πομπή το εκκλησίασμα κατευθύνθηκε στον Άγιο Κωνσταντίνο, όπου εψάλλοσαν τα Απόστικα και έγινε η Απόλυτη.

ΤΡΕΙΣ ΩΡΕΣ αργότερα, τελέσθηκε η Ακολουθία του Επιταφίου στον Άγιο Κωνσταντίνο. Εψάλλοσαν τα Εγκώμια γύρω από το Κουβούκλιο και ακολούθησε η περιφορά, μετά τη Δοξολογία που κατέληξε στην εκκλησία της Παναγίας. Το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου τελέσθηκε η Θεία Λειτουργία της Πρώτης Ανάστασης στην εκκλη-

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΣΤΗΝ ΚΡΕΜΑΣΤΗ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

σία της Παναγίας και τη νύχτα η Ακολουθία της Ανάστασης. Μοναδική παράβαση των συνήθειών μας απετέλεσε η τέλεση της Ακολουθίας του Εσπερινού της Αγάπης στον ΙΝ Κοιμήσεως της Θεοτόκου και όχι στο φυσικό του χώρο, τον ΙΝ του Αγίου Κωνσταντίνου. Ελπίζουμε του χρόνου να μην επαναληφθεί αυτό! Βέβαια, η τήρηση των εθίμων προϋποθέτει και τη συμμετοχή όλων, όχι των ελάχιστων που συνήθως πραγαίνουν στον Εσπερινό της Αγάπης.

ΤΟ ΠΑΣΧΑ έπεισε στις 24/04, επομένως, τη Δευτέρα της Λαμπρής πανηγύρισε το εξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου. Οι εορτάζοντες και οι εορτάζουσες παρηκαλούθησαν με κατάνυξη τη Θεία Λειτουργία και στη συνέχεια, προσεφέρθησαν κεράσματα τόσο στο προαύλιο, όσο και στην Αγορά. Τις ημέρες του Πάσχα, έγινε και η αλλαγή σκυτάλης στο κατάστημα Δρίβα, καθώς το συνεχίζει πλέον η οικογένεια Ηλία και Νίκη Κοσμά, με πολύ καλές προσπικές. Η εκτέλεση δε των εργασιών ανακαίνισης ολόκληρου του κτηρίου Παπαμιχαλόπουλου, που απεκάλυψαν την πελεκητή πέτρα που δένει χρωματικά με την πέτρα του δαπέδου της πλατείας έδωσε άλλη όψη στο εμπορικό και κοινωνικό κέντρο του χωριού μας.

ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ του Θωμά, 02/05/2022, πανηγύρισε το εξωκλήσι του Αγίου Αθανασίου. Για άλλη μια χρονιά, τελέσθηκε συλλείτουργο προεξάρχοντος του Αρχιμανδρίτου π Σεραφείμ. Μετά την απόλυτη, οι εορτάζοντες Αθανάσιος Παυλάκης παππούς και εγγονός προσέφεραν κεράσματα, δεχόμενοι τις ευχές μαζί με τους άλλους συνονόματούς τους, όπως και με τους ελάχιστους Χρύσανθους και Χρυσάνθες· Παναγιά η Χρυσαφίτισσα γιορτάζει πάντα τη Δευτέρα του Θωμά και φέτος συνέπεσε ο εορτασμός της με τον Άγιο Αθανάσιο.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ των Μυροφόρων, πανηγύρισε ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος στο Λαμποκάμπι. Τελέσθηκε ο Όρθρος και η Θεία Λειτουργία στο ιστορικό εκκλησάκι και μετά την Απόλυτη διαβάστηκε η Αρτοκλασία στο προαύλιο. Μετά την Απόλυτη, οι προσκυνητές έλαβαν θέση στα τραπέζια που είχε στήσει ο Σύλλογος Κρεμαστιώτων Ο ΕΛΑΤΟΣ κάτω από το υπόστεγο. Ο Σύλλογος είχε στήσει και ψησταριές για όσους ήθελαν να ψήσουν ενώ είχε προμηθευτεί καλαμάκια, μπύρες και αναψυκτικά για όσους είχαν αμελήσει να φέρουν προμήθειες.

Συνέχεια στην σελίδα 2

ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ
 ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
 ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΩΝ
 ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»
 ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: WWW.KREMASTI.GR
 Επιμέλεια σύνταξης:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΟΥΝΙΑ
 «Πηγή Φωτογραφιών»
Αρχείο Μικαήλ Δούνια
 Γράμματα στέλνονται στις
 πλεκτρονικές διεύθυνσης:
 nikosfix@gmail.com
 Κείμενα προς δημοσίευση
 στέλνονται στον κ. **ΝΙΚ. ΚΑΛΚΑΝΗ**
 Ηρακλείου 78-ΤΚ 12243
 ΑΙΓΑΛΕΟ - ΑΘΗΝΑΙ
 Τηλέφωνα επικοινωνίας:
Αντώνης Ταμβάκος
 6946310310
Νίκος Βροχίδης
 6972888966
Γιάννης Παπαχαλόπουλος
 6982549549
Στέλλα Παρθάλη
 6942663727
Νίκος Δ. Παρθάλης
 6977985556
Λένα Τραπεζώντα
 6973796145
Χρήστος Γκλιάτης
 6948042385
Γιάννης Παυλάκης
 6974047047
 ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
 ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ CDI IKE
 Κουρτίδιου 153, Αθήνα
 Τηλ. 210 2533252, www.cdi.gr
 Τα δημοσιεύμενα άρθρα εκφράζουν
 τη γνώμη των αρθρογράφων τους,
 οι οποίοι ευθύνονται για
 το περιεχόμενο τους.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ την σελίδα 1

Η ορχήστρα Παναγιώτη Μπατσάκη έλαβε τη θέση της στο διαμορφωμένο χώρο και το γλέντι ξεκίνησε. Ήταν το πρώτο μετά την έναρξη της πανδημίας και οι συμμετέχοντες το απέλαυναν. Πέραν των Κρεμαστιωτών, είχαν έρθει προσκυνητές και από το Λαμπόκαμπο, τη Ρητία, τα Πιστάματα, τους Μολάους, την Απιδιά, τον Άγιο Δημήτριο Ζάρακα, τη Γλυκόβρυση, ακόμη και τις Κροκεές ενώ και οι τοπικοί άρχοντες των Δήμων Ευρώτα και Μονεμβασίας τίμησαν τον πρώτο Πανηγυρικό Εορτασμό του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στο Λαμποκάμι ύστερα από τα lockdowns. Ποιμένες είχαν αφιερώσει κάποια ζώα, τα οποία το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο χρησιμοποίησε ως έπαθλα σε κλήρωση-εδώ πάντως ας σημειωθεί και μια παραφωνία, ότι πωλήθηκαν εκ παραδρομής λαχνοί με τον ίδιο αριθμό. Καλό είναι να καταβάλλεται επιμέλεια να μην συμβαίνουν τέτοια σφάλματα!

ΕΔΩ ΘΑ σημειώσω και ένα όμορφο σχόλιο που άκουσα στην πάρεα μου. Ότι «απολαμβάνουμε σύμερα τα έργα του Νικότα!». Και πράγματι, τόσο το Υπόστεγο, όσο και οι τοιμεντένιες πλατφόρμες, η

τουαλέτα, οι όμορφες βελανιδιές στο προαύλιο, ο τοιμεντοστρωμένος δρόμος, όπου πραγματικά φέτος σχηματίζονταν ουρές από τα αυτοκίνητα που είτε έρχονταν στο εκκλησάκι είτε αποχωρούσαν, απετέλεσαν έργα του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας ως Ταμίου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του αείμνηστου Νικήτα Κουλούρη. Και ήταν πολύ όμορφο το σύδιο αυτό, διότι συνιστούσε ένα ευχαριστώ προς έναν άνθρωπο που προσέφερε-δεν ήταν φυσικά ο μόνος, αλλά καλό είναι να θυμόμαστε κάποιους ανθρώπους που αγωνίζονται για το καλό της Κοινότητάς μας!

ΣΤΙΣ 21/05 τελέσθηκε η Πανηγυρις του Αγίου Κωνσταντίνου. Πολλοί Κρεμαστιώτες που το χειμώνα κατοικούν στα κοντινά χωριά επέλεξαν τη γιορτή του Αγίου Κωνσταντίνου για να μετεγκατασταθούν στο χωριό, αλλά και όσοι ανέβαλαν τη μετεγκατάσταση για το κλείσιμο των σχολείων παρκολούθησαν με ευλάβεια τη Θεία Λειτουργία. Την πρώτη Κυριακή του Ιουνίου τελέσθηκε ξανά η Θεία Λειτουργία στον Άγιο Κωνσταντίνο, ας ελπίσουμε το παλιό σχέδιο της τέλεσης 1 Κυριακή

το μήνα Θείας Λειτουργίας στην τέως 2^η ενορία του χωριού μας να εφαρμοστεί σε μόνιμη βάση τουλάχιστον τους θερινούς μήνες.

ΕΙΝΑΙ ΚΡΙΜΑ που ποικίλες υποχρεώσεις μας εμποδίζουν να βρίσκομαστε την Άνοιξη στο χωριό μας. Τότε, είναι η ωραιότερη περίοδος για το χωριό μας!!! Δεν κάνει κρύο, τα απόντια κελαπούν, τα πάντα είναι ανθισμένα!!! Η Φύση, όχι απλά έχει χυπνίσει, αλλά βρίσκεται στην περίοδο της νιότης της. Έτσι, είναι πραγματικά τυχεροί όσοι αφίχθοσαν στο χωριό αυτήν ακριβώς την περίοδο από την 25^η Μαρτίου μέχρι του Αγίου

Κωνσταντίνου. Βιώσαν το χωριό μας στις καλύτερες στιγμές του!

ΣΙΓΑ ΣΙΓΑ, γέμιζε το χωριό. Έφθασε το Ψυχοσάββατο και τελέσθηκε Τρισάγιο εις Μνήμην των Απανταχού Κρεμαστιωτών στον Άγιο Νικόλαο, με φροντίδα του π Δημητρίου και του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου. Γέμισε το εκκλησάκι του κοιμητηρίου μας από όσους θέλησαν να προσευχηθούν στη μνήμη των αποβιώσαντων οικείων τους.

ΠΡΟΧΩΡΑ το καλοκαίρι, άμεσα θα συναντηθούμε στην Κρεμαστή, απ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης! ■

N. ΚΑΛΚΑΝΗΣ

Ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητος Κρεμαστής,
 τα Διοικητικά Συμβούλια
 των Συλλόγων Κρεμαστιωτών
Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ και **Ο ΕΛΑΤΟΣ** και
 η Συντακτική Επιτροπή της Εφημερίδος απευθύνεται σε
 όλους τους Κρεμαστώτες τον αναστάτιμο χαιρετισμό
ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ
 ευχόμενοι όλοι να είστε Υγιείς και Ευτυχείς
 και προσδοκώντας άμεσα να συναντηθούμε
 στο χωριό μας!!!

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΡΙΝΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΩΝ «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ» ΚΑΙ «Ο ΕΛΑΤΟΣ»

20/07/2022

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ
 επ' ευκαιρία της γιορτής
 του Προφήτη Ηλία
 στην Κάτω Πλατεία
 του Χωριού
Σύλλογος Κρεμαστιωτών
«Ο ΕΛΑΤΟΣ»

13/08/2022

ΗΜΕΡΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ-
 «Ο Μαραθώνιος της Κρεμαστής»-
 Αγώνας Δρόμου 3,5 χιλιομέτρων
 εντός του Χωριού με Τίμη Συμμετοχής
 5,00€-Αγώνας Δρόμου Παιδιών
 ηλικίας έως 7 ετών σε ειδική διαδρομή
 500 μέτρων χωρίς κόστος συμμετοχής
Σύλλογος Κρεμαστιωτών
«Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»

14-15/08/2022

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ
 επ' ευκαιρία της γιορτής
 της Κοιμήσεως της Θεοτόκου
 στην Κάτω Πλατεία
 του Χωριού
Σύλλογος Κρεμαστιωτών
«Ο ΕΛΑΤΟΣ»

16/08/2022

ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
 1. Παιχνίδι Κρυμμένου
 Θησαυρού,
 2. Διαγωνισμός
 Ζωγραφικής με θέμα
 «Τοπία της Κρεμαστή»
 -οι ζωγραφιές θα κοσμήσουν
 το Ημερολόγιο 2023
Σύλλογος Κρεμαστιωτών
«Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»

16/08/2022

ΑΠΟΓΕΥΜΑ
ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ
 για την εκλογή
 των Μελών
 του Διοικητικού
 Συμβουλίου
 του Συλλόγου
Κρεμαστιωτών Αττικής
«Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»

17/08/2022

**ΗΜΕΡΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
 ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ**
 1. Ξενάγηση στις Μνήμες
 του Τόπου μας,
 με ξεναγό^{τη}
 το Νικόλαο Αντ. Δούνια
Σύλλογος Κρεμαστιωτών
«Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»,
 2. Εθελοντική Αιμοδοσία
Κοινή Δράση
 των Συλλόγων

19/08/2022

**ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ
 ΠΑΝΗΓΥΡΙ**
 στην Κάτω Πλατεία
 του Χωριού
**Κοινή Εκδήλωση
 των δύο Συλλόγων**
23/08/2022
ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ
 στην Πάνω Πλατεία
 επ' ευκαιρία της εορτής
 των Εννιάμερων
 της Παναγίας
Σύλλογος Κρεμαστιωτών
«Ο ΕΛΑΤΟΣ»

Τυχόν Μεταβολές του χρόνου ή του τόπου των εκδηλώσεων, όπως και τυχόν Ακυρώσεις/Αναβολές θα ανακοινωθούν από τους διοργανωτές.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ προς δημοσίευση, όπως και τα ονόματα των επιτυχόντων στις Πανελλαδικές Εξετάσεις 2022,

στο επόμενο φύλλο της εφημερίδος παρακαλούνται να αποσταλούν στην ταχυδρομική διεύθυνση Νικόλαος Καλάνης-Ηρακλείου 78- ΤΚ 12243 Αιγάλεω ή στην πλεκτρονική διεύθυνση nikosfix@gmail.com μέχρι τις 20 Σεπτεμβρίου 2022.

ΤΟ ΔΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ» σύνψη σύμβαση με τη ΕΛΤΑ, προκειμένου να ταχυδρομούνται τα φύλλα της εφημερίδος στους συνδρομητές. Πλέον, η παράδοση των φύλλων θα γίνεται αποκλειστικά με αυτόν τον τρόπο ενώ η καταβολή των ετήσιων συνδρομών θα γίνεται στα μέλη του ΔΣ ή στον υπεύθυνο έκδοσης Νικόλαο Καλάνη.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ της πανδημίας τροποποιήθηκε ο νόμος που απαιτούσε δημοσίευση σε ημερήσια εφημερίδα αγγελίας γάμου ως όρου για την έκδοση άδειας γάμου. Πλέον επιτρέπεται ο νόμος δημοσίευση σε οποιαδήποτε εφημερίδα επιλέξουν οι μελλόντιμοι. Επομένως, η εφημερίδα μας επιτρέπεται εγκύρως να δημοσιεύει αναγγελίες γάμου. Μελετάται ο τρόπος για το πώς θα καθίσταται αυτό ευχερές, δεδομένου ότι εκδίδονται μόλις λίγα φύλλα το χρόνο και

θα επανέλθουμε με νεότερη ανακοίνωση, κατόπιν επικοινωνίας με το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου. Αν κάποιος πάντως επιθυμεί στο επόμενο φύλλο να δημοσιεύσει αναγγελία γάμου, να αποστείλει σχετικό email στην πλεκτρονική διεύθυνση nikosfix@gmail.com. Κατόπιν υπογραφής σχετικής σύμβασης με τη ΕΛΤΑ, η διανομή των φύλλων θα γίνεται αποκλειστικά ταχυδρομικώς. Η καταβολή των συνδρομών θα γίνεται στα μέλη του ΔΣ του Συλλόγου ή στον υπεύθυνο έκδοσης, Νικόλαο Καλάνη.

ΤΟ ΔΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ» απεφάσισε να φιλοξενεί διαφημίσεις επαγγελματιών στα φύλλα της εφημερίδος έναντι αντιτίμου 30,00€/φύλλο.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ φύλλο, Νο 74, της εφημερίδος δημοσιεύθηκε άρθρο με τίτλο «Η ΚΡΕΜΑΣΤΗ ΣΤΟ «ΑΛΑΤΙ ΤΗΣ ΓΗΣ», όπου αναγράφηκαν τα ονόματα των μελών της Χορωδίας που τραγούδησε στην ως άνω εκπομπή. Έκ παραδρομής, ο Θεόδωρος Τσορομώκος, που συμμετείχε στην Χορωδία, όπως και στην Ομάδα των Χορευτών, αναγράφηκε ως Παναγιώτης. Προβάινουμε σε διόρθωση, κατόπιν επισήμανσης του σφάλματος, προκειμένου να αποφευχθούν συγχύσεις!!! ■

Κοινούσσα

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- **Στις αρχές Μαρτίου** γεννήθηκε στην Αθήνα ο γιος του Γεώργιου Χρ. Κοσμά και της συζύγου του
- **Στις 03 Μαρτίου** γεννήθηκε στο Σικάγο το δεύτερο τέκνο της Παναγιώτας Τιμ. Καλάνη και του συζύγου της.
- **Στις 04 Μαρτίου** γεννήθηκε στο Μαρούσι ο κόρη του Χρύστου Καλάνη και της Γεωργίας Βοριζανάκη.
- **Στις 07 Απριλίου** γεννήθηκε στη Σπάρτη ο κόρη της Μαρίας-Παναγιώτας Πριφτάκη του Ιωάννη.
- **Κατά τα μέσα Μαΐου** γεννήθηκε στην Αθήνα το τέκνο της Μαργαρίτας Πριφτάκη, εγγονής της Χρυσούλας Δούκα, το γένος Αναστ.
- **Στις 28 Ιουνίου** γεννήθηκε στη Σπάρτη το δεύτερο τέκνο του Σταύρου Ιω. Πουλάκη και της Χρυσούλας Αντ. Ξαστερούλη.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

- **Στις 27/06/2022** τελέσθηκε στον IN της Παναγίας της Κουρκουλιώτισσας στη Γλυκόβρυση στη βάπτιση του γιου του Μιχαήλ Παν. Τσορομώκου και της Νίκης Βασίλ. Παράστη.

Να σας ζήσουν!!!!

ΘΑΝΑΤΟΙ

- **Κατά τον Ιούλιο 2021** απεβίωσε η Λυγερή, κήρα Τσιγγάρη, το γένος Λεγάκη, σε πλικία περίπου 89 ετών.
- **Στις 06 Ιανουαρίου 2022** απεβίωσε στο Μόντρεαλ του Καναδά ο Γεώργιος Λάββας του Παναγιώτη σε πλικία 92 περίπου ετών.
- **Στις 18 Ιανουαρίου 2022** απεβίωσε στην Αθήνα, όπου και ετάφη, ο Νικήτας Κων. Κουλούρης σε πλικία 86 ετών, πρώην Ταμίας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.
- **Στις 21 Ιανουαρίου 2022** απεβίωσε στα Παπαδιάνικα Λακωνίας, όπου και ετάφη, ο Αντώνιος Πριφτάκης του Ιωάννου, σε πλικία 82 περίπου ετών.

Η Ελένη και ο Παναγιώτης Τζάκας με συγγενεῖς τους
(Αρχείο Παντελή Ζώταπη).

● **Κατά τα μέσα Φεβρουαρίου 2022** απεβίωσε στους Μολάους, όπου και ετάφη, η Άννα Τεριζή, σε πλικία 92 περίπου ετών.

● **Στις 08 Μαρτίου 2022** απεβίωσε στο Αίγιο και ετάφη στις 15/03 στην Κρεμαστή η Ελένη Τζάκα του Δημήτριου σε πλικία 94 ετών. Η Ελένη Τζάκα, μαζί με τον αείμνηστο αδελφό της Χρύσανθο, ανέλαβε το 1945 το έργο της δασκάλας στην Κρεμαστή. Εργάστηκε ως Κοινωνική Λειτουργός στην Πάτρα. Αποτελούσε πάντοτε άνθρωπο της προσφοράς και της ευεργεσίας. Η κηδεία της τελέσθηκε από το Μητροπολίτη Μονεμβασίας, καθώς χάρη στην Ελένη Τζάκα, ιδρύθηκε το Ίδρυμα των Αδελφών Παναγιώτη, Χρύσανθου και Ελένης Τζάκα εκ Κρεμαστής της ΙΜ Μονεμβασίας και Σπάρτης.

● **Κατά τις αρχές Απριλίου 2022** απεβίωσε στον Καναδά σε πλικία 38 ετών ο γιος του Αναστάσιου Λάββα.

● **Στις 18 Απριλίου 2022**, Μεγάλη Δευτέρα, απεβίωσε στην Κορίνθο και ετάφη στον Άγιο Δημήτριο Ζάρακος, ο Παναγιώτης Δημήτριος Τσορομώκος σε πλικία 67 περίπου ετών λόγω κορωνοϊού.

● **Στις 19 Απριλίου 2022**, Μεγάλη Τρίτη, απεβίωσε στην Απιδιά Λακωνίας, όπου και ετάφη, ο Ιωάννης Π. Ξαστερούλης σε πλικία 72 περίπου ετών.

● **Στις 12 Μαΐου 2022** απεβίωσε στη Νέα Υόρκη ο Παναγιώτης Ιω. Δούνιας σε πλικία 87 περίπου ετών.

● **Στις 20 Μαΐου 2022** απεβίωσε στην Κορίνθο και ετάφη στα Νιάτα ο Μιχαήλ Παν. Ζούτης, σύζυγος της μακαριστής Παναγιώτας Νικ. Κυρανάκη σε πλικία 78 ετών.

● **Στις 27 Ιουνίου 2022** απεβίωσε στην Ελιά Λακωνίας ο Χρήστος Τζάκας του Ιωάννη, σε πλικία 87 περίπου ετών.

● **Στις 30 Ιουνίου 2022** απεβίωσε στη Γλυκόβρυση και ετάφη στην Κρεμαστή η γηραιότερη νύφη και μόνιμος κάτοικος του χωριού μας, Καλομοίρα κήρα Μιχαήλ Χαρομάνη, το γένος Νικόλαου Βλάχου, σε πλικία 98 ετών. ■
Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους τους!!!

ΤΟ ΧΙΟΝΟΒΟΥΝΙ ΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΘΕΙ ΑΠΑΤΗΤΟ ΒΟΥΝΟ

ΠΡΟΣ

Υφυπουργό ΥΠΕΝ, κο Αμυρά

ΚΥΡΙΕ ΥΦΥΠΟΥΡΓΕ, πρόσφατα το ΥΠΕΝ ενέταξε σε καθεστώς απόλυτης προστασίας 6 ορεινούς όγκους της Ελλάδας. Στις περιοχές αυτές, που ονομάστηκαν Περιοχές Άνευ Δρόμων - ΠΑΔ, πλέον απαγορεύεται η διάνοιξη δρόμων και κάθε μορφή αιλούρωσης του περιβάλλοντος. Με τον τρόπο αυτό, προστατεύονται τα βουνά από την απαξίωση των οικοσυστημάτων τους και την αισθητική υποβάθμιση.

Η παρέμβασή μας, στη συνέχεια, αναφέρεται στον ορεινό όγκο «Χιονοβούνι» που ευρίσκεται γεωγραφικά στην ανατολική Πελοπόννησο, μεταξύ των Δήμων Νότιας Κυνουρίας και Μονεμβάσιας. Το «Χιονοβούνι», όπως σαφέστατα προκύπτει από την Μελέτη «Περιοχές άνευ δρόμων και βιώσιμη ανάπτυξη στην Ελλάδα» (ακρωνύμιο "ROADLESS"), που συντάχθηκε από τη μη κερδοσκοπική Εταιρεία «ΠΙΠΝΔΟΣ Περιβαλλοντική» σε συνεργασία με το εργαστήριο βιοποικιλότητας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, πληροί όλα τα κριτήρια ένταξης σε καθεστώς Προστασίας. Από άποψη έκτασης κατατάσσεται διη την επικράτεια, με τιμές 40 km² και 97 km² στις αντίστοιχες ζώνες ΠΑΔ και ΑΦΠ. Επιπρόσθετα, το 50% της έκτασης περιλαμβάνεται στο προστατευόμενο δίκτυο NATURA και παρουσιάζει μέγιστο υψόμετρο 1.300 μέτρα.

Πριν κάνω συγκεκριμένο το αίτημά μου, παραθέτω τρεις συγκεκριμένες αναφορές για τον ορεινό όγκο «Χιονοβούνι» και τις εγγύς γύρωθεν περιοχές, που περιέχονται στο εγκεκριμένο, αλλά και στο προς θεσμοθέτηση αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο Πελοποννήσου:

- Για την ευρύτερη περιοχή του «Χιονοβουνίου» (ΔΕ Ζάρακα, Κρεμαστή, Κοσμά κ.ά.), λόγω της έντονα φθίνουσας δημογραφικής και αναπτυξιακής πορείας, προτείνεται κατά προτεραιότητα εφαρμογή πρότυπων προγραμμάτων ολοκληρωμένης ανάπτυξης μετά από εκπόνηση ειδικών χωροταξικών μελετών ως περιοχές ειδικών χωρικών παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ). Δίνεται δε κατεύθυνση για εναλλακτικό τουρισμό (αγροτουρισμός, ορεινές διαδρομές, παραδοσιακοί οικισμοί κ.ά.), σε συνδυασμό με ανάπτυξη και προστασία των φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (ΦΕΚ 1485/Β/2003, παρ.3.3.1, Ορεινός Χώρος).

- Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος MEDALUS για τον καθορισμό των περιβαλλοντικά εναίσθητων περιοχών στην ερημοποίηση, η ευρύτερη περιοχή του «Χιονοβουνίου» ανήκει στην δυσμενή κατηγορία των περιοχών που απειλούνται με ερημοποίηση υψηλού κινδύνου λόγω διάβρωσης. Στο αναθεωρημένο Περιφερειακό Πλαίσιο επισημαίνεται ότι «πθανή μεταβολή μεταξύ λεπτής ισορροπίας του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης δραστηριότητας θα οδηγήσει στην ερημοποίηση (μείωση βιολογικού δυναμικού, απώλεια φυτοκάλυψης, αύξηση ρυθμού διάβρωσης κλπ.) (Α2 - Κεφ.3, παρ. 3.3, Φυσικοί Πόροι). Στις δε κατευθύνσεις του αναθεωρημένου Πλαισίου, αναφορικά με το σχεδιασμό για την αντιμετώπιση του κινδύνου ερημοποίησης, δίνεται προτεραιότητα - λόγω του υψηλού κινδύνου διάβρωσης - στη βόρεια και ανατολική Λακωνία (όπου τοποθετείται το «Χιονοβούνι») (Β2 - Κεφ.1γ, Στρατηγικές Κατευθύνσεις Χωρικής Ανάλυσης).

- Στην μελέτη Τοπίου του προς αναθεώρηση Περιφερειακού Πλαισίου Πελοποννήσου, η περιοχή του «Χιονοβουνίου» υπάγεται στην «ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕ 14 ΝΟΤΙΑ ΚΥΝΟΥΡΙΑ & ΖΑΡΑΚΑΣ» και γίνονται μεταξύ των άλλων οι πιο κάτω αναφορές:

1. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ ΝΟΤΙΑ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ: Πρόκειται για τόπο υψηλής οικολογικής αξίας με ενδιαφέρον έντονο τοπίο μεγάλης φυσικότητας, με ποικιλία μορφότυπων με αξιόλογο τοπίο στις ακτές και παραδοσιακούς οικισμούς. Οι κύριες απειλές εστιάζονται σε πυρκαγιές, διάβρωση - ερημοποίηση και μεγάλα τεχνικά έργα όπως χωροθετήσεις ΑΠΕ κλπ.

2. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΑΚΑ: Πρόκειται για τόπο υψηλής οικολογικής αξίας με ενδιαφέρον ορεινό τοπίο και αρκετά αξιόλογο στις ακτές, με θέσεις ευρείας και αξιόλογης θέας. Στην υποενότητα πρόσφατα θεσμοθετήθηκαν με Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 84/ΑΑΠ/2012) 13 παραδοσιακοί οικισμοί. Η περιοχή, στο σύνολό της, έχει μεγάλη ποικιλία βιοτόπων στους οποίους διαβιούν προστατευόμενα είδη πανίδιας και αποδημητικά πουλιά. Σχεδόν ολόληη η περιοχή έχει χαρακτηρισθεί ως EZΔ (GR2540001 - όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαϊδουροβούνι, Κορακιά, Καλογεροβούνι, Κουνοχέρα Θ περιοχή Μονεμβασίας). Οι κύριες απειλές υποβάθμισης εστιάζονται σε τεχνικά έργα που λόγω του έντονου, γνημούν αναγλύφων επεμβάσεων σημαντικά στο τοπίο και είναι ορατές σε ευρύτερη περιοχή (διάνοιξη δρόμων, ανεμογεννήτριες κλπ.). Επίσης έργα ΑΠΕ, ανάλογα με την θέση και την πυκνότητά τους, ενδέχεται να επηρεάσουν τους οικόποιους ορνιθοπανίδας. Λοιπές σημαντικές απειλές είναι πυρκαγιές, διάβρωση - ερημοποίηση (Κεφ.5, Μελέτη Τοπίου).

Παράλληλα, στον ίδιο ορεινό χώρο του «Χιονοβουνίου», σύμφωνα με στοιχεία από τον Γεωπληροφοριακό χάρτη της ΡΑΕ του Μαΐου του 2022, υπάρχει αίτημα εγκατάστασης για 15 ΑΣΠΗΕ, εκ των οποίων 10 είναι προς αξιολόγηση από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και 5 διαθέτουν ήδη άδεια παραγωγής.

Από τα παραπάνω προκύπτει εμφανώς απόλυτη ασυμβατότητα μεταξύ του χαρακτηρισμού της περιοχής του «Χιονοβουνίου» ως ΠΑΔ και της χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ, καθότι, αν έστω και ένας ΑΣΠΗΕ εγκατασταθεί στην περιοχή, με την απαιτούμενη νέα διάνοιξη οδού προσπέλασης, αυτόματα ακυρώνεται ο χαρακτηρισμός της ως ΠΑΔ και κατά συνέπεια ο βαθμός προστασίας της.

Όλα τα παραπάνω, κύριε Υφυπουργέ, θα πρέπει να θεωρηθούν σε συνδυασμό με την απουσία των απαιτούμενων αναπτυξιακών εργαλείων για την επίμαχη περιοχή, καθώς παρατηρούνται τα εξής:

- Μη θεσμοθέτηση εισέτη των Ειδικών Πλαισίων ΑΠΕ και Τουρισμού.

- Μη θεσμοθέτηση εισέτη του αναθεωρημένου Περιφερειακού Πλαισίου Πελοποννήσου.

- Μη ολοκλήρωση των εκπονούμενων Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών για καθορισμό χρήσεων Γης στις περιοχές του δικτύου Natura.

- Απουσία σύνταξης Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων για την περιοχή.

Το αποτέλεσμα τελικά είναι οι κρίσιμες επιλογές για την περιοχή να λαμβάνονται «νομότυπα» μεν, χωρίς ουσιαστική εκτίμηση - στάθμιση των επιπτώσεων δε, άρα πρόχειρα και αντιεπιστημονικά. Είναι ξεκάθαρο ότι, χωρίς τη λειτουργία των απαραίτητων χωροταξικών εργαλείων, η περιοχή καθίσταται πλήρως θεσμικά εκτεθειμένη σε μη αναστρέψιμες παρεμβάσεις με συνέπειες αναπτυξιακά και περιβαλλοντικά οδυνηρές.

Δεν έχω καμία αμφιβολία ότι η επιστήμη είναι αυτή που μπορεί να προσδιορίσει τις λεπτές ισορροπίες, ώστε KAI να πρωθητεί η χωροθέτηση ΑΠΕ σε περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό, στην κατεύθυνση της αναγκαίας πράσινης μετάβασης, KAI οι ΑΠΕ να αποκλειστούν από τις περιβαλλοντικά σημαντικές περιοχές. Ειδικά σε περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων, όπως αυτή του «Χιονοβουνίου», ο χωροταξικός και ο πολεοδομικός σχεδιασμός πρέπει να είναι οι βασικοί γνώμονες διαμόρφωσης του αναπτυξιακού μοντέλου.

ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ, ζητούμε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και τους αρμόδιους φορείς να εξετάσουν το θέμα κατά προτεραιότητα, και να πράξουν τα δέοντα για την άμεση ένταξη του ορεινού όγκου «Χιονοβούνι» στις Περιοχές Άνευ Δρόμων (ΠΑΔ), καθόσον αντικειμενικά πληροί όλα τα απαιτούμενα κριτήρια, όπως αυτά καθορίσθηκαν από τη σχετική εκπονηθείσα Μελέτη. Σε αντίθετη περίπτωση, ο αποκλεισμός του θα επιφέρει, κατά την άποψή μου, οδυνηρές αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις για την ευρύτερη περιοχή, μη αναστρέψιμες.

Νέα Σμύρνη, 6-5-2022
Σπύρος Πετρολέκας

N. Καλκάνης

Aυτή ήταν η φράση που όλοι οι Κρεμαστιώτες ανταλλάσσαμε τηλεφωνικώς ή διάζωσης, όταν το φετεινό Γενάρη ανακοινώθηκε η εκδημία του. Ο Νικήτας Κουλούρης αποτελούσε έναν άνθρωπο που έτρεφε μεγάλο πάθος για το χωριό. Και που το πάθος αυτό το εκδήλωνε με κάθε ευκαιρία, λαχταρώντας να προσφέρει όλο του το είναι.

Η προσφορά του πολυεπίπεδη. Αρχικά, σε μικρό και σε περισσότερο προσωπικό επίπεδο. Αργότερα, και σε ολοένα και ευρύτερο. Ο δρόμος προς την Πάνω Γειτονιά, της Σκάλας και του Ρέμματος της Κοντούς, αποτελεί δημόσιο έργο που έλαβε χώρα χάρη στην προσωπική επιστασία του. Οι πολλαπλές συντάσεις και συμβουλές προς τους συγχωριανούς για την επίλυση χλίων δυο προβλημάτων της καθημερινότητας, οι άπειρες μικροεκκριπτήσεις σε πλικιωμένους ή ανήμπορους για ψώνια, για φάρμακα, για μεταφορά στο γιατρό ή στο Νοσοκομείο. Η οικονομική του συνδρομή στο Σύλλογο μας αδιάλειπτη.

Κάποια στιγμή απεφάσισε να δραστηριοποιηθεί πιο έντονα. Δέχθηκε, λοιπόν, τη θέση του Επιτρόπου. Θέση που, π. αλλίθεια να λέγεται, στην αρχή ενοχλήθηκε διότι κυριολεκτικά επιστρατεύθηκε χωρίς να ζητηθεί η γνώμη του προς αντικατάσταση των παλαιότερων επιτρόπων, αλλά έκανε τελικώς Υπακοή στην πρόσκληση του π. Γεωργίου και έτρεξε να αγοράσει την αναγκαία γραφική ύλη για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Και ξεκίνησε με κέφι τη δουλειά! Ισως να θεωρούσε ότι πήρε και τη σκυτάλη από τον μπαρμπα-Γιώργη τον Κουλούρη, που απεβίωσε στο αυτοκίνητό του, έχοντας μέχρι την τελευταία στιγμή την έγνωσα για την εκκλησία της Κρεμαστής. Δεκάδες μικρά έργα, σε όλες τις εκκλησίες! Του αλέτες ανοιχτές για το κοινό σε όλα τα εξωκλήσια! Διαπλάνυση και τοιμεντόστρωση του δρόμου προς τον Άγιο Ιωάννη στο Λαμποκάμπι! Κατασκευή Χώρου Στάθμευσης στον Προφήτη Ηλία! Οικονομική Ενίσχυση σε ασθενείς, για την οποία δεν χρειάζεται να γίνει περαιτέρω λόγος, μιας ούτε και εκείνος έκανε! Οργάνωση Μνημοσύνου Πεσόντων Κρεμαστιωτών το 2014!

«Έφυγε ο Νικήτας Κουλούρης...»

Θα ήθελα να σταθώ και σε μια άλλη προσφορά του προς το χωριό μας, τη σύνταξη ενός Κα-

ταλόγου Πεσόντων Κρεμαστιωτών κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα, για το οποίο από πολ-

λούς λοιδορίθηκε. Και επέλεξε να απαντήσει μόνο στη μομφή ότι 1-2 πεσόντες ξέχασε! Και σε

τίποτε άλλο! Η ετέρα βασική κατηγορία ότι εξίσωνε πεσόντες με ανθρώπους που οι Κρεμαστιώτες δεν θα έπρεπε να τιμούν για το Νικήτα ήταν ακατανόπτη, μιας και ο ίδιος ήθελε να φανεί όσο γινόταν πιο αντικειμενικός όταν συνέτασσε τον κατάλογο-και προτίμουσε να μην απαντήσει. Σήμερα, έχουν περάσει 8 χρόνια από τότε και προσωπικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον μπαρμπα-Νικήτα, διότι μας διέσωσε τα ονόματα όσων πεσόντων μάς διέσωσε. Αν δεν καθόταν να γράψει αυτόν τον Κατάλογο με τα χίλια είναι αλήθεια μειονεκτήματα και τις γενικεύσεις, δεν θα ξέραμε σήμερα από πού να ξεκινήσουμε τη σύνταξη του! Παραδόξως, το χωριό μας στερείται Ήρώου με κατάλογο πεσόντων, όπως βλέπουμε σε άλλα χωριά, ωσαύτως, αν κάποιος θέλει να μάθει για τη συνεισφορά σε Αίμα του χωριού μας στους Εθνικούς Αγώνες, θα στηριχθεί στον κατάλογο πεσόντων του Νικήτα. Και οι επειγόντες του Νικήτα δίπλα στο όνομα του καθενός βοηθούν το μελετητή του να κατανοήσει αν πρέπει και πώς να τιμηθεί ο συγκεκριμένος. ■

N. Καλκάνης

Στον Άγιο Ιωάννη στο Λαμποκάμπι.

Στον Άγιο Ιωάννη στο Λαμποκάμπι.

Τιμώντας τους Νεκρούς (Άρχειο Πάναγιώτας Στρατάκου-Δούνια).

Αναμιμνοσκόμενοι τη Μικρασιατική καταστροφή στην Κρεμαστή

υμπληρώνονται 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή, ένα γεγονός που σημάδεψε την Ιστορία του απανταχού Ελληνισμού. Σε αντίθεση με την περσινή επέτειο των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση, που η εορταστική διάθεση ήταν πανταχού παρούσα, φέτος καλούμαστε να τελέσουμε ένα Μνημόσυνο των γεγονότων εκείνης της εποχής.

Η Ελλάδα ήταν διαφράγμα σε εμπόλεμη κατάσταση από το 1912. Οι νικηφόροι Βαλκανικοί Πόλεμοι είχαν αυξήσει την έκταση και τον πληθυσμό του Νεοελληνικού Βασιλείου, ο σταφιδική κρίση υποχωρούσε, ο Ελληνισμός βίωνε μια κατάσταση αισιοδοξίας, η οποία δεν επρόκειτο να κρατήσει για πολύ.

Το 1915 ξεσπά ο Εθνικός Διχασμός. Οι Έλληνες χωρίζονται σε Βενιζελικούς και Κωνσταντινικούς/Βασιλικούς. Ο Εθνικός Διχασμός καταλήγει στη δημιουργία δύο ξεχωριστών Κρατών, μέγιστο απόπομμα και κορύφωση του Δικαστικού Κλίματος. Τελικώς, το 1917 η ενότητα των Κρατών αποκαθίσταται, σε αντίθεση με την ψυχική ενότητα του πληθυσμού-ο βασιλιάς Κωνσταντίνος εξορίζεται στην Ιταλία, όπου ακολουθείται από ένα πλήθος πιστών οπαδών του και όλα τα μέλη της Βασιλικής Οικογένειας με την εξαίρεση του γιου του Αλέξανδρου.

Αλεξανδρού.
Η κυβέρνηση Βενιζέλου κηρύσ-
σει αμέσως μετά την εγκατάστασή
της στην Αθήνα Γενική Επιστρά-
τευση. Επιστρατεύονται αρκετοί
Κομιδστιώτες.

Το 1919, πραγματοποιείται η απόβαση του Ελληνικού Στρατού στη Σμύρνη ενώ το Θωρηκτό Αβέρωφ εισέρχεται στο λιμένα της Κωνσταντινούπολης. Στις θέσεις του Υπολιμενάρχη της Σμύρνης (Αύγουστος 1919-Φεβρουάριος 1921) και του Λιμενάρχη της Κωνσταντινούπολης-Μέλους της Διασυμμαχικής Επιτροπής Κατοχής της Κωνσταντινούπολης ως εκπροσώπου της Ελλάδος (Μάρτιος 1921-31/03/1923) υπηρετεί ένας Κρεμαστιώτης, ο τότε Πλοιάρχος του Λιμενικού Σώματος, Δημήτριος Γ. Παπαχαλόπουλος.

Το 1920 ξεκινά η Μικρασιατική Εκστρατεία με στόχο την αντιμετώπιση των Τσετών και των ομάδων ανταρτών του Μουσταφά Κεμάλ πασά. Ο ελληνικός στρατός περνά τα σύνορα της υπό Ελληνική Διοίκησης Ιωνίας και κατευθύνεται στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας. Οι Τούρκοι αντάρτες του Κεμάλ προβαίνουν σε διαρκείς δολιοφθορές και μικροεπιθέσεις. Αντιμετωπίζουν τον ελληνικό στρατό εκ του συστάδην σε οργανωμένη μάχη παρά τον ποταμό Σαγγάριο στις 25/08/1921. Το αποτέλεσμα της Μάχης ήταν αμφίρροπο-δεν νίκησε κανείς, ωστόσο ο στρατηγός Αναστάσιος Παππούλας λίγες ημέρες μετά, διατάσσει τους στρατιώτες να οπισθοχωρήσουν στη γραμμή Εσκί Σεχίρ-Κιουτάχεια-Αφιόν Καραχισάρ.

Κεντρικότερες ποσοτιότες στη Μικρά Ασία, Παναγιώτης Τσορούχος, Αριθτονος Παρθένος (Αρχείο Μιχαήλ Δούνια)

Οστόσο, ο ανεφοδιασμός είναι δύσκολος. Ο ελληνικός στρατός βρίσκεται πολύ μακριά από τα παράλια και με αραιό σιδηροδρομικό δίκτυο. Επικοινωτίες πείνα, η πειθαρ-

οικτυο. Επικρατεί πεντά, η πευθαρ-
χία χαλαρώνει. Στις 13 Αυγούστου
1922 ο Κεμάλ επιτίθεται. Ο ελλη-
νικός στρατός πττάται και αρχίζει
την υποχώρηση. Στις 27 Αυγού-
στου 1922 καταλαμβάνεται το

γιο ο κεμαλικός στρατός εισέρχεται στη Σμύρνη, την οποία παραδίδει στις φλόγες....Το ελληνικό στοιχείο εγκαταλείπει τις ακτές της Ιωνίας, παρέα με τους Έλληνες στρατιώτες που γλίτωσαν τη σφαγή και την αιχμαλωσία.....

Υπογράφεται η Συνθήκη της Λωζάννης στις 28/07/1923, με την οποία καθορίζονται τα σύνορα με

ταξύ των δύο κρατών και η απελευθέρωση όλων των αιχμαλώτων πολέμου. Είχε προηγηθεί η σύναψη της Σύμβασης περί ανταλλαγής των Πληθυσμών που υπογράφεται στη Λοζάνη στις 30/01/1923, με την οποία αποφασίζεται η υποχρεωτική ανταλλαγή των Ελλήνων Ορθοδόξων της Μικράς Ασίας με τους Μουσουλμάνους της Ελλάδος, κα-

ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΩ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟ-ΠΟΥΛΟΣ-«Εβρίκα τους γονείς μας πολύ λυπημένους διά τον θάνατον του αδερφού μας Χρήστου όπου επνήγη εις τον στρατόν κι αν θέλης να μάθεις πως το έπαθε συν το γράφω εγώ την νύκταν κατά τας 5 ώρας φυλούσε σκοπός το πρωί κα παρέδωσε εις άλλον τον σκοπόν κα επήγε προς σωματικήν του ανάγκην εις την ακροθαλασσάν και εστάθη εις μια πέτρα επάνω και εκείνη την στιγμήν εκρημνήσθη η πέτρα κα έπεσε εις την θάλασσαν λαο ήταν βαθιά 2 μπόγια και ανακαλύψθη εις τας επτά και μισή η ώρα αλλά όταν τον έβγαλον ήτο αργά πλέον. Τα να κάμιουμε αφού το ήθελε ο θεός.»
(Απόσπασμα της από 05/03/1921 Επιστολής του Παναγιώτη Παπαμιχαλόπουλου στο Νικόλαο Παπαμιχαλόπουλο, τον Ενεργέτη του χωριού, το απόσπασμα δημοσιεύθηκε στη Διατριβή της Μαργαρίτας Δούνια «Η Ελληνική Μετανάστευση στις ΗΠΑ κατά το Α' Μισό του 20ού αιώνα: Η Μετοίσιωση της Μνήμης μέσω της Επιστολογραφίας, της Φωτογραφίας και της Μνήμης», η Φωτογραφία ανήκει στα Αρχείο της Αγγελικής Ι. Παρδάλη)

θώς στην ανταλλαγή εντάσσονται όλοι οι Έλληνες Ορθόδοξοι κάτοικοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που είτε βρίσκονται στην Τουρκία είτε εγκατέλειψαν τα Οθωμανικά Εδάφη από την έναρξη του διωγμού των Ελλήνων της Μικράς Ασίας το 1914. Μεταξύ αυτών και η οικογένεια του δάσκαλου του χωριού Ευγένιου Φωτιάδη, υπηρετούντος από το 1914-1915, ο οποίος κάνει κάθε δικαίωμα επανεγκατάστασης στη Σμύρνη.

Η Μικρά Ασία παύει να αποτελεί κομμάτι ελληνικής Γης. Χάρη όμως στις διατάξεις της Συνθήκης της Λωζάννης περί προστασίας των Τάφων και των Στρατιωτικών Κοιμητηρίων συνεχίζει να φιλοξενεί τα λείψανα των Ελλήνων πεσόντων. Μεταξύ αυτών και Κρεμαστιωτών-οι υπηρετούντες Ιωάννης Βασ Παρδάλης, Γεώργιος Παν Λάββας, Κωνσταντίνος Παν. Λάββας, Γεώργιος Παν. Πουλάκης, Ιωάννης Παν. Πουλάκης, Γεώργιος Νικ. Τεριζής, Κοσμάς Ιωάν. Κοσμάς, Δημήτριος Ιω. Τσορομώκος και Χρήστος Ιω. Παπαμιχαλόπουλος, ενδεχομένως και κάποιοι ακόμη, δεν θα επιστρέψουν ποτέ στην Κρεμαστή, αλλά θα σκοτωθούν στη Μικρά Ασία, προσπαθώντας να την καταστήσουν πάλι γη ελληνική.

πάλι γη ελληνική.
Αρχίζει το δύσκολο έργο της Αποκατάστασης των Προσφύγων. Στην Κρεμαστή εγκαθίσταται η οικογένεια Στεφανίδη. Ο Εμμανουήλ Στεφανίδης, ο καλούμενος Λαλάς, ένας αρκετά εύστροφος και προκισμένος άνθρωπος, καταφέρνει να στήσει ένα δικό του μύλο στην Κρεμαστή. Δεν πρόκειται, όμως, για το μοναδικό πρόσφυγα που εγκαθίσταται στο χωριό. Τα Βιβλία Θανάτων της Εκκλησίας της Κρεμαστής καταγράφουν στις 28/02/1930 το θάνατο από μνημηγίτιδα σε πλικία 65 ετών, της Σουμέλας Χαρακετούμηζίδου ή Γεωργιάδου, χήρας, πρόσφυγος εκ Ρωσσίας (πολλοί Πόντιοι είχαν καταφύγει πρώτα στην Ρωσσία και μετά κατέφυγαν στην Ελλάδα), που κηδεύθηκε την 01/03/1930 στο Κοιμητήριο της Κρεμαστής.

Παράλληλα, παύει κάθε είδος σχετικά με τους Κρεμαστιώτες κατοίκους της Σμύρνης και των άλλων πόλεων της Μικράς Ασίας, όπως και της Κωνσταντινούπολης. Κάποια πρόσωπα, όπως μια γυναίκα-μέλος της οικογένειας Τζάκα, εγκατεστημένη στην Κωνσταντινούπολη, αποκτά μια πτυχή θρυλική, καθώς επισκέπτεται το χωριό, όποτε οι σχέσεις Ελλάδος και Τουρκίας είναι ομαλές, χωρίς να έχει την οιαδήποτε επικοινωνία στο ενδιάμεσο.

στο ενδιαμέσο. Η Μικρασιατική Καταστροφή απετέλεσε ένα σημείο-τομή της Νεοελληνικής Ιστορίας. Ο Ελληνισμός αναγκάστηκε να εγκαταλείψει εδάφη που έλεγχε από την εποχή των Ομηρικών Επών. Η δυναμική αυτού του τμήματος του Ελληνισμού ήταν τόση ώστε επηρέασε τον Ελληνισμό της Παλαιάς Ελλάδος σχεδόν σε κάθε πτυχή της καθημερινής και όχι μόνο ζωής. ■

N. Καλκάνης

Ειδήσεις ευρύτερου πλαισίου

● **ΣΤΙΣ 06/05/2022** απεβίωσε λόγω τροχαίου δυστυχήματος κοντά στο Μυστρά ο Ιωάννης Πίκουλας, καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Ο Ιωάννης Πίκουλας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1956. Δεν ήταν Λάκωνας, ωστόσο, αγάπησε βαθιά το Νομό μας, ώστε να αγοράσει εξοχική κατοικία στα Πικουλιάνικα κοντά στη Μαγούλα. Ήταν πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και διδάκτωρ αρχαίας ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Διετέλεσε καθηγητής στη μέση εκπαίδευσης από το 1986 ως το 1996 και πάντοτε χαρακτήριζε τον εαυτό του πρωτίστως ως «μάχιμο εκπαιδευτικό». Από το 1996 ως το 2001 υπήρξε επιστημονικός συνεργάτης-ερευνητής Αρχαίας Ιστορίας στο Κέντρο Ερεύνης Αρχαιότητας του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Κατά τη θητεία του στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, ο Ιωάννης Πίκουλας γαλούχησε γενιές φοιτητών, αλλά τον αναγνωρίζουν σα δάσκαλό τους στην

αρχαιογνωσία ένα πλίθος ερευνητών που μελέτησαν μαζί του την αρχαία τοπογραφία, τα δίκτυα οδών και μονοπατιών, τις οχυρώσεις, αλλά και τις αρχαίες ελληνικές επιγραφές, μέσα από τη σκοπιά του ιστορικού και του αρχαιολόγου. Ιστορικός διεθνούς φήμης, ένας αρχαιογνώστης με την αυθεντική έννοια του όρου, άριστος γνώστης της αρχαίας ελληνικής, των κειμένων,

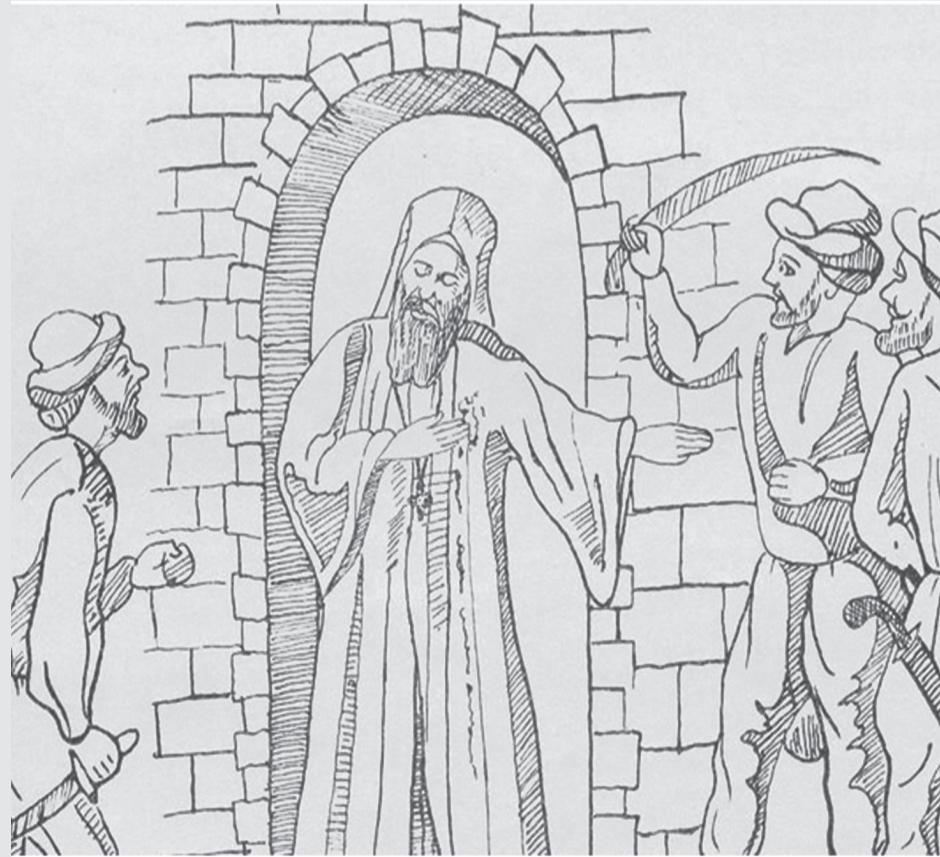
ποία, αλλά και ο πόλεμος, θέματα που δίδαξε επί σειρά ετών. Στο πρόσφατο παρελθόν έστρεψε το ενδιαφέρον του στην Μικρά Ασία και τους αρχαιολογικούς της τόπους, και στη μελέτη του ελληνιστικού κόσμου με την ευρύτερη έννοιά του, μέσα από ταξιδια στις χώρες της Ασίας απ' όπου πέρασε ο Μεγάλος Αλέξανδρος. Υπήρξε πολυγράφοτας, ακούραστος επιμελητής σημαντικών εκδόσεων και πρακτικών συνεδρίων, εκδότης του σημαντικού περιοδικού Ήρός, εισηγητής σε πολυάριθμα συνέδρια, και οργανωτής σημαντικών επιστημονικών συναντήσεων. Μεταξύ των πολλών συγγραμμάτων του οφείλουμε να σταθούμε στον Τόμο «Το Οδικό Δίκτυο της Λακωνικής κατά την Αρχαιότητα». Στο συγκεκριμένο Τόμο κατέγραψε και αποτύπωσε όλους τους δρόμους που διέσχιζαν τη Λακωνική κατά την Αρχαιότητα, καταγράφοντας κάθε ενδιαφέρον τοπόσημο, όπως ιερά, μικρά οχυρά, πανδοχεία κλπ. Το συγκεκριμένο έργο γράφτηκε κατόπιν αυτοψίας, αφού ο καθηγητής Πίκουλας είχε διασχίσει με τα πόδια τα περισσότερα μονοπάτια του Ταύγετου και του Πάρνωνα, συγκεντρώνοντας υλικό για τις εργασίες του. ■

● **ΣΤΙΣ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022** η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατέταξε μεταξύ των Αγίων της Ορθοδόξου Εκκλησίας τον Ανανία Λαμπάρδην, Αρχιεπίσκοπο Λακεδαίμονος. Ο Ανανίας Λαμπάρδης γεννήθηκε στη Δημητσάνα κατά τις αρχές του 18ου αιώνα και ήταν γόνος προυχόντων. Σπούδασε στη Σχολή του Μοναχού Αγάπιου στη Μονή Φιλοσόφου και ακολούθησε το στάδιο του Κληρικού. Εξελέγη προ του 1741 Επίσκοπος Καρυουπόλεως ενώ το 1747 μετατίθεται στη θέση του Αρχιεπισκόπου Δημητσάνης και Αργυροκάστρου που δημιουργήθηκε κατόπιν παρεμβάσεων στο Πατριαρχείο του πατέρα του που είχε αναδειχθεί σε Μωραγιάννη, αντιπρόσωπο των Ελλήνων του Μωριά στην Κωνσταντινούπολη, θέση που μετά το θάνατο του πατέρα του καταλαμβάνει ο ίδιος.

Στη Δημητσάνα φροντίζει για την ίδρυση των περίφημων μπαρούτων

λων ενώ μεριμνά για τη δημιουργία υδραγωγείου. Το 1754 το Πατριαρχείο τον εκλέγει Μητροπολίτη Λακεδαίμονος, με τέτοιον τρόπο ώστε να διατηρεί και το θρόνο του Αρχιεπισκόπου Δημητσάνης. Από την καινούρια του θέση, δημιουργεί ένα δίκτυο επιφανών Ελλήνων που οργάνωνε επαναστατικό κίνημα.

Τον Απρίλιο 1760 λόγω της εμπλοκής του Μητροπολίτη σε διαμάχες μεταξύ Οθωμανών αξιωματούχων καταδικάζεται σε θάνατο. Απεστάλη στο Μυστρά σώμα 150 Οθωμανών Ιππέων με διαταγή σύλληψή του. Ο Ανανίας μαζί με 20 υποστρικτές του, κλείνεται στο Ναό του Αγίου Δημητρίου, όπου πολιορκείται για 9 ημέρες. Στη συνέχεια, παραδίδεται, αφού φρόντισε να φυγαδεύσει τους συμμαχητές του. Οι Τούρκοι τον αποκεφαλίζουν στο Ναό του Αγίου Δημητρίου του Μυστρά. Η μνήμη του τελείται στις 15 Απριλίου. ■

● **ΣΤΙΣ 07 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022** τελέσθηκε στον Άγιο Δημήτριο Ζάρακος Επιμνημόσυνη Τελετή για τους εκτελεσθέντες από τους Γερμανούς κατοίκους του Αγίου Δημητρίου το 1944. Παρέστησαν όλες οι Αρχές του Νομού μας, καθώς και ο Πρόεδρος του Δικτύου Μαρτυρικών Πόλεων και Χωρίων Ελλάδος. Μετά την τέλεση του Μνημοσύνου, έγινε Κατάθεση Στεφάνου στο Ήρω ή της Πλατείας. ■

● **ΤΟ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ** που μάς πέρασε, η εφημερίδα ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΚΑΣ που εκδίδεται στη Νέα Υόρκη δημοσίευσε ένα άρθρο εμπνευσμένο από τη μεταπτυχιακή εργασία της Μαργαρίτας Μιχ. Δούνια με τίτλο την «Μετανάστευση και Μνήμη, Η ανάδυση της Μνήμης μέσω της Φωτογραφίας, της Επιστολογραφίας και του Φιλμ». Δύο μίνιες αργότερα, η Μαργαρίτα Δούνια προσεκλίθη και μίλησε σε εκπομπή της «Μπαχανής του Χρόνου» στο συνδρομητικό κανάλι History Channel της COSMOTE TV, με θέμα τη Μετανάστευση των Ελλήνων στις ΗΠΑ κατά τις αρχές του 20ού αιώνος. Ακολούθησαν δύο προσκλήσεις σε επιστημονικά συνέδρια Πανεπιστημίων της Εξωτερικού. Η Μαργαρίτα Μιχ. Δούνια, εκλεγμένη Διδάκτωρ Ιστορίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου, αναγνωρίζεται, λοιπόν, ως καταξιωμένη Ιστορικός της Μετανάστευσης των Ελλήνων στις ΗΠΑ, ιδίως στις αρχές του 20ού αιώνος. Θερμά Συγχαρητήρια στην αγαπητή Μαργαρίτα και Καλή Συνέχεια στην ακαδημαϊκή της διαδρομή. ■

Οι πίτες από την εποχή της αρχαίας Ελλάδας μέχρι και σήμερα, έχουν κύριο χαρακτηριστικό το ζυμάρι. Με ελάχιστα υλικά ετοιμάζεται το ζυμάρι (αλεύρι, νερό, λάδι), υλικά που εύκολα βρίσκονται σε κάθε σπίτι. Οι πίτες διέφεραν από περιοχή σε περιοχή, τόσο ως προς το ζυμάρι, αλλά κυρίως ως προς τη γέμιση.

Η τεχνική του ανοίγματος του φύλλου παραδίδεται από την μαμά και την γιαγιά στην εγγονή. Εκτός του κλασικού ζυμαριού, συναντάμε ιδιαίτερα στην Ήπειρο ζύμη που φτιάνεται με καλαμποκάλευρο, αυγά, γάλα, βούτυρο. Ο Αλέξανδρος Γιώτης έχει καταγράψει μόνο στην Ήπειρο 170 διαφορετικές πίτες.

Στην Αρχαία Αθήνα ήταν γνωστές οι μελόπιτες, πίτες που αφού ψήνονταν, τούς έριχναν επάνω μέλι, φρούτα και ξηρούς καρπούς. Ονομάζονταν πλακούντες, ονομασία που διατηρήθηκε και από τους Βυζαντινούς, εδώ όμως προστέθηκε και η Μπουγάτσα (από την Pogaca τουρκική λέξη), ζυμάρι κλασικό που η γέμισή του περιέχει κρέμα που γίνεται με αλεύρι ή σιμιγδάλι και γάλα. Αυτά που συνταγή έρχεται στην Ελλάδα από τους Μικρασιάτες πρόσφυγες στην Μακεδονία, όπου βρίσκουμε σήμερα την περίφημη Σερραϊκή μπουγάτσα αλλά και στη Θεσσαλονίκη, συνήθως γλυκές ή και αλμυρές.

Οι πίτες μπορεί να έχουν ψιλά φύλλα ή χοντρά ή να είναι ανοιχτές από επάνω ή ακόμα και χωρίς καθόλου φύλλο. Το ψήσιμο ποικίλει, αυτό γίνεται επάνω σε πλάκες, ή στον φούρνο ή στο τηγάνι. Στην αρχαία Ελλάδα το ψήσιμο γινόταν επάνω σε πλάκες.

Οι πίτες αποτέλεσαν βασικό είδος διατροφής και η γέμιση τους που τους έδινε και τον χαρακτηρισμό, οφείλεται σε ότι προϊόν είχε τούπος. Κύριο συστατικό είναι τα χόρτα,

ΗΠΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

σπανάκι, σέσκουλα, λάπατα, μυρώνια, καυκαυλίθρες, άνηθο και μάραθο. Τα ψιλοκομμένα χορταρικά ανακατεύονται με άσπρο τυρί (κατσικίσιο, φέτα, μυτζήθρα, και μπαχαρικά). Στην Ήπειρο βρίσκουμε πίτες με πράσο, στη Μακεδονία με κόκκινες πιπεριές, στη Μύκονο με κρεμμύδια.

Υπάρχουν, βέβαια, και οι γλυκές πίτες που παρασκευάζονται με κολοκύθες κόκκινες. Εδώ λόγω των υγρών των υλικών οι νοικοκυρές πρόσθεταν στην γέμιση λίγο ρύζι ή τραχανά. Μετά το ψήσιμο προστίθεται μέλι.

Ονομαστές πίτες είναι οι τυρόπιτα και μακαρονόπιτα της Ρούμελης, Σκοπελίτικης τυριού, Μπατζιά Θεσσαλίας, Μπουγάτσα Μακεδονίας, Κρητικές πίτες. Η πιο απλή και φτωχή πίτα είναι οι Τραβηγλέτες της Μά-

νης, σκέτο ζυμάρι με ή χωρίς προζύμη, σκέτο ζυμάρι που τηγανίζεται και περιχύνεται με μέλι. Στα μέρη μας, όταν λέμε πίτα, εννοούμε την χορτόπιτα με τυρί που την ψήνουν οι νοικοκυρές στο φούρνο. Είμαι σίγουρη ότι δύο οι αναγνώστες της εφημερίδος την έχουν γευθεί. Παλιότερα, κυριακάτικο φαγητό, αργότερα φαγητό για να υποδεχθούμε τον ξένο, τον μετανάστη, τον φοιτητή, που επιστρέφει

στο σπίτι, η παρασκευή του αποτελούσε αντικείμενο ενασχόλησης αρκετών ωρών. Θα έπρεπε η νοικοκύρα να μαζέψει τα χόρτα για τη γέμιση, να τα ψιλοκόψει, να ζυμώσει τη ζύμη για το φύλλο, να φουρνίσει, να ξεφουρνίσει, για να κόψει στη συνέχεια την πίτα και να τοποθετήσει τα κομμάτια στην πιατέλα.

Για ένα εύκολο και πετυχημένο φύλλο χρειάζομαστε:

- 700 gr αλεύρι για όλες τις χρήσεις (όχι σταρένιο)
- 3 κ.σ. λάδι,
- 2 κ.σ. ξύδι
- 1 πρέζα αλάτι και
- 350 gr νερό

Σε μία λεκανίτσα βάζουμε το αλεύρι, αλάτι, λάδι και ξύδι και αρχίζουμε να προσθέτουμε το νερό σιγά – σιγά μέχρι να έχουμε μια ζύμη μιλακάνη, «όπως ο λοβός του αυτιού μας», έλεγαν οι παλιές. Αφήνουμε την ζύμη «να ξεκουραστεί», τουλάχιστον 30' σκεπασμένη. Την χωρίζουμε, στη συνέχεια, σε 4 μπαλάκια, τα πασπαλίζουμε με αλεύρι και σε λεία επιφάνεια, με αλευρωμένο πλάστη, αρχίζουμε να ανοίγουμε τα φύλλα. Τοποθετούμε σε λαδωμένο ταψί, ένα – ένα, τα δύο απ' αυτά και τα λαδώνουμε αναμεταξύ τους. Προσθέτουμε το μήγμα που έχουμε ετοιμάσει και ανοίγουμε τα δύο άλλα φύλλα που τα τοποθετούμε ένα – ένα από πάνω πάλι με λάδι, για μνη με κολλήσουν μεταξύ τους.

Γυρίζουμε τα φύλλα που περισσεύουν από το ταψί γύρω-γύρω, λαδώνουμε, χαράζουμε σε κομμάτια, ραντίζουμε με λίγο νερό από πάνω και την ψήνουμε. Το ψήσιμο καλό είναι να γίνεται σε ξυλόφουρνο, καθώς οι χυμοί του έχουν ενώνονται με τους χυμούς της γέμισης και δίνουν μια ξεχωριστή γεύση στην πίτα. Βέβαια, τούτο δεν είναι εύκολο, επομένως πρέπει να γίνεται σε προθερμαμένο πλεκτρικό φούρνο 180 βαθμούς Σγια περίπου 45'. Μικρογραφία της πίτας είναι τα καλτσούνια ή σατίτια. Παρασκευάζονται με την ίδια γέμιση με την πίτα, αλλά με μόνο ένα φύλλο. Ψήνονται σε αντικολλητικά τηγάνια ή σε σιδερένιες πλάκες πάνω σε σόμπα ή σε ψησταριά, σε κάθε περίπτωση χωρίς λάδι. Το λάδι προστίθεται ωμό κατά το σερβίρισμα. ■

Παναγιώτα Στρατάκου-Δούνια

